

Porównanie profili MMPI-2 homoseksualnych i heteroseksualnych mężczyzn

A comparison of MMPI-2 profiles of homosexual
and heterosexual men

Beata Zarzycka¹, Dariusz Larus²

¹Instytut Psychologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego im. Jana Pawła II w Lublinie

²Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Streszczenie

Wstęp. Celem prezentowanej pracy jest porównanie profili MMPI-2 w grupie homoseksualnych i heteroseksualnych mężczyzn.

Materiał i metody. W badaniu uczestniczyło 110 mężczyzn: 55 homoseksualnych i 55 heteroseksualnych. Orientacja seksualna została oceniona na podstawie autodeklaracji badanych. W badaniach zastosowano polską adaptację zrewidowanej wersji Minnesota Multiphasic Personality Inventory (MMPI-2).

Wyniki. Uzyskane wyniki wskazują na istnienie statystycznie istotnych różnic między homoseksualnymi i heteroseksualnymi mężczyznami w skalach kontrolnych, podstawowych skalach klinicznych, jak też w szczegółowych podskalach Harrisa-Lingoesa, Męskości-Kobiecości Martina-Finna oraz Introwersji Społecznej. W skalach kontrolnych różnice dotyczą wszystkich skal: L ($p = 0,001$), F ($p = 0,001$) i K ($p = 0,001$). W zakresie podstawowych skal klinicznych różnice dotyczą następujących skal: Depresja ($p = 0,001$), Histeria ($p = 0,004$), Psychopatia ($p = 0,001$), Męskość-Kobiecość ($p = 0,001$), Paranoja ($p = 0,001$), Psychastenia ($p = 0,001$), Schizofrenia ($p = 0,001$), Mania ($p < 0,044$) i Introwersja Społeczna ($p = 0,030$). W zakresie podskal Harrisa-Lingoesa różnice dotyczą podskal: subiektywne poczucie depresji ($p = 0,001$), spowolnienie psychoruchowe ($p = 0,041$), ogólne dolegliwości fizyczne ($p = 0,008$), stopień psychiczne ($p = 0,001$), pograżanie się w smętnych rozmyślaniach ($p = 0,001$), zaprzeczanie lękom społecznym ($p = 0,001$), potrzeba kontaktu emocjonalnego ($p = 0,007$), zmęczenie-złe samopoczucie ($p = 0,001$), skargi somatyczne ($p = 0,010$), konflikty rodzinne ($p = 0,001$), postawa wobec autorytetów ($p = 0,001$), niewzruszoność społeczna ($p = 0,034$), poczucie alienacji społecznej ($p = 0,001$), autoalienacja ($p = 0,001$), idee prześladowcze ($p = 0,001$), przewrażliwienie ($p = 0,001$), alienacja społeczna ($p = 0,001$), alienacja emocjonalna ($p = 0,002$), utrata panowania ego w sferze poznawczej ($p = 0,001$), utrata panowania ego w sferze wolicjonalnej ($p = 0,001$), utrata panowania ego w sferze kontroli ($p = 0,001$), dziwaczne doznania sensoryczne ($p = 0,001$), amoralność ($p = 0,014$), pobudzenie psychomotoryczne ($p = 0,001$), niewzruszoność ($p = 0,004$) oraz inflacja ego ($p = 0,012$). W zakresie podskal Męskości-Kobiecości Martina-Finna różnice dotyczą podskal: zaprzeczanie stereotypowym męskim zainteresowaniom ($p = 0,001$), nadwrażliwość na lęk ($p = 0,001$), niski poziom cynizmu ($p = 0,001$), identyfikacja z płcią kobiecą ($p = 0,001$) i powściągliwość-zahamowanie ($p = 0,001$). W zakresie Introwersji Społecznej różnice dotyczą podskal: poczucie niższości ($p = 0,004$) i stałość-szytywność ($p = 0,001$).

Wnioski. Uzyskane wyniki wskazują na istnienie statystycznie istotnych różnic między mężczyznami homoseksualnymi i heteroseksualnymi w zakresie profili MMPI-2.

Seksuologia Polska 2010; 8 (2): 47–54

Słowa kluczowe: seksualność, homoseksualizm, MMPI-2

Adres do korespondencji: dr n. hum. Beata Zarzycka
Instytut Psychologii KUL
Al. Raławskie 14, 20-950 Lublin
tel.: (81) 445 34 43, (81) 445 34 44
e-mail: zarzycka@kul.pl

Nadesłano: 12.05.2010

Przyjęto do druku: 16.06.2010

Abstract

Introduction. The aim of the presented work is to compare MMPI-2 profiles in a group of homosexual and heterosexual men.

Material and methods. The project included 110 men: 55 homosexual and 55 heterosexual men. The sexual orientation of each participant was determined by his direct declaration. The study involved the revised version of The Minnesota Multiphasic Personality Inventory (MMPI-2).

Results. The obtained results indicate significant differences between homosexual and heterosexual men in validity scales, clinical scales, Harris-Lingoes subscales, Masculinity-Femininity and Social Introversion subscales. In validity scales we observed differences in terms of: Lie (L, $p = 0.001$), Infrequency (F, $p = 0.001$) and Correction (K, $p = 0.001$). The results indicated significant differences between homosexual and heterosexual men in clinical scales: Depression ($p = 0.001$), Hysteria ($p = 0.004$), Psychopathic Deviate ($p = 0.001$), Femininity-Masculinity ($p = 0.001$), Paranoia ($p = 0.001$), Psychasthenia ($p = 0.001$), Schizophrenia ($p = 0.001$), Hypomania ($p = 0.044$) and Social Introversion ($p = 0.030$). We observed significant differences in Harris-Lingoes subscales: Subjective Depression ($p = 0.001$), Psychomotor Retardation ($p = 0.041$), Physical Malfunctioning ($p = 0.008$), Mental Dullness ($p = 0.001$), Brooding ($p = 0.001$), Denial of Social Anxiety ($p = 0.001$), Need for Affection ($p = 0.007$), Lassitude-Malaise ($p = 0.001$), Somatic Complaints ($p = 0.010$), Familial Discord ($p = 0.001$), Authority Problems ($p = 0.001$), Social Imperturbability ($p = 0.034$), Social Alienation ($p = 0.001$), Self-Alienation ($p = 0.001$), Persecutory Ideas ($p = 0.001$), Poignancy ($p = 0.001$), Social Alienation ($p = 0.001$), Emotional Alienation ($p = 0.002$), Lack of Ego Mastery-Cognitive ($p = 0.001$), Lack of Ego Mastery-Conative ($p = 0.001$), Lack of Ego Mastery-Defective Inhibition ($p = 0.001$), Bizarre Sensory Experiences ($p = 0.001$), Amorality ($p = 0.014$), Psychomotor Acceleration ($p = 0.001$), Imperturbability ($p = 0.004$), Ego Inflation ($p = 0.012$). We observed significant differences in Masculinity-Femininity subscales: Denial of Stereotypic Masculine Interests ($p = 0.001$), Hypersensitivity-Anxiety ($p = 0.001$), Low Cynicism ($p = 0.001$), Feminine Gender Identity ($p = 0.001$), Restraint from Loud and Aggressive Interests and Behaviors ($p = 0.001$) and two Social Introversion subscales: Shyness/Self-Consciousness ($p = 0.004$) i Alienation-Self and Others ($p = 0.001$).

Conclusion. The presented study showed evidence to support the thesis that there are statistically significant differences between homosexual and heterosexual men in MMPI-2 profiles.

Polish Sexology 2010; 8 (2): 47-54

Key words: sexuality, homosexuality, MMPI-2

Wstęp

Zagadnienia dotyczące orientacji seksualnej człowieka od wielu lat budzą szerokie zainteresowanie naukowców, stanowiąc przedmiot licznych analiz. Choć zajmowanie się nimi, a zwłaszcza zjawiskiem homoseksualizmu, ma charakter rosnący, na gruncie polskim nadal jest niewiele badań opartych na wielowymiarowych kwestionariuszach psychologicznych. Dotychczas uzyskane dane pochodzące z wykorzystania metod do badania osobowości i temperamentu [1, 2] oraz obrazu i postaw rodzicielskich [3, 4] potwierdzają obecność interesujących różnic między osobami homo- i heteroseksualnymi. Ciągłe jednak brakuje danych opartych na metodach klinicznych. Większość badań wykorzystujących na przykład *Minnesota Multiphasic Personality Inventory* (MMPI) przeprowadzono w populacji amerykańskiej w latach 60. i 70. ubiegłego wieku [5–8]. Niniejszy materiał prezentuje analizę profili klinicznych mężczyzn homo- i heteroseksualnych uzyskanych za pomocą MMPI-2 w polskiej populacji. Sformułowano następujące pytanie badawcze: czy istnieją różnice między mężczyznami homoseksualnymi i hete-

roksualnymi w skalach kontrolnych, klinicznych, podskalach Harrisa-Lingoesa, Męskości-Kobiecości Martina-Finna oraz Introwersji Społecznej?

Materiał i metody

Udział w badaniu był dobrowolny i anonimowy. Każdy z potencjalnych respondentów otrzymał białą kopertę zawierającą kwestionariusz MMPI-2 oraz metryczkę demograficzną. Dołączona instrukcja informowała o anonimowym i naukowym charakterze badań oraz podkreślała konieczność zgodnego z prawdą wypełniania testu. Osoby, które doszły do wniosku, że nie potrafią spełnić tego warunku, były proszone o zwrot materiału testowego i rezygnację z udziału w projekcie. Wypełniony test badani zwracali bezpośrednio autorom. Rozdano 200 zestawów, z których do autorów powróciły 163. Do dalszych analiz zakwalifikowano 110 zestawów, 55 wypełnionych przez mężczyzn homoseksualnych i 55 przez mężczyzn heteroseksualnych. Orientacja seksualna uczestników była oceniana na podstawie własnej bezpośredniej deklaracji uczestników w metryczce demograficznej.

Do grupy homoseksualnej należeli mężczyźni w wieku 16–53 lat ($M [mean] = 24,94$; $SD [standard deviation] = 5,86$), w większości z wykształceniem średnim ($n = 39$) lub wyższym ($n = 10$), pochodzący ze środowisk miejskich ($n = 50$). Większość badanych mężczyzn homoseksualnych wychowywała się w pełnych rodzinach ($n = 43$) i posiadała rodzeństwo ($n = 44$). Do grupy heteroseksualnej należeli mężczyźni w wieku 19–27 lat ($M = 21,58$; $SD = 2,71$), w większości posiadający wykształcenie średnie ($n = 41$) lub wyższe ($n = 8$), pochodzący z miast ($n = 51$). Większość heteroseksualnych mężczyzn została wychowana w pełnych rodzinach ($n = 45$) i posiadała rodzeństwo ($n = 47$).

W badaniach zastosowano polską wersję MMPI-2 autorstwa Hathaway i McKinleya [9], opracowaną przy współpracy Butchera, Dahlstroma, Grahama, Tellegena i Kaemmer [10, 11]. W prezentowanych badaniach wykorzystano skale kontrolne (L, F, K), podskale kliniczne (Hipocondria — Hp, Depresja — D, Histeria — Hy, Psychopatia — Pd, Męskość–Kobiecość — M–K, Paranoja — Pa, Psychastenia — Pt, Schizofrenia — Sc, Mania — Ma i Introwersja Społeczna — Si), a także szczegółowe podskale: 28 podskal Harrisa-Lingoesa, 7 podskal Męskości–Kobiecości Martina-Finna oraz 3 podskale Introwersji Społecznej [12].

Analizę uzyskanych rezultatów przeprowadzono za pomocą pakietu SPSS 14, z wykorzystaniem testu istotności różnic między średnimi (*t*-Studenta).

Wyniki

Uzyskane wyniki wskazują na obecność istotnych statystycznie różnic między mężczyznami homoseksualnymi i heteroseksualnymi w zakresie skal MMPI-2.

W skalach kontrolnych mężczyźni homoseksualni uzyskali wyższe wyniki w skali F ($M = 61,53$; $SD = 10,63$; $p = 0,001$) w porównaniu z grupą heteroseksualną ($M = 49,18$; $SD = 7,10$). Natomiast mężczyźni heteroseksualni uzyskali wyższe wyniki w skalach L ($M = 43,04$; $SD = 7,22$; $p = 0,001$) i K ($M = 48,98$; $SD = 8,57$) w porównaniu z mężczyznami homoseksualnymi, którzy uzyskali odpowiednio niższe wyniki dla L ($M = 37,11$; $SD = 5,92$) i K ($M = 41,69$; $SD = 7,43$) (tab. 1).

Stwierdzono obecność statystycznie istotnych różnic między grupą homoseksualną i heteroseksualną w skalach klinicznych: D ($p = 0,001$), Hy ($p = 0,004$), Pd ($p = 0,001$), M–K ($p = 0,001$), Pa ($p = 0,001$), Pt ($p = 0,001$), Sc ($p = 0,001$), Ma ($p = 0,004$) i Si ($p = 0,030$). Mężczyźni z grupy homoseksualnej uzyskali w skalach klinicznych wyniki wyższe od grupy heteroseksualnej (tab. 2).

Tabela 1. Porównanie grup homoseksualnej i heteroseksualnej w skalach kontrolnych MMPI-2

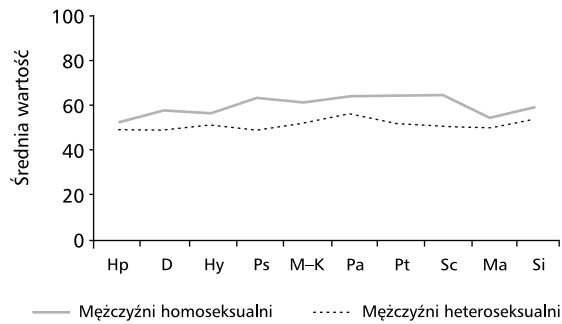
Skale kontrolne	Grupa				Test <i>t</i>	
	Homoseksualna		Heteroseksualna		<i>t</i>	<i>p</i>
	M	SD	M	SD		
Skala kłamstwa	37,11	5,92	43,04	7,22	–4,70	0,001
Skala symulacji	61,53	10,63	49,18	7,10	7,16	0,001
Skala dysymulacji	41,69	7,43	48,98	8,57	–4,77	0,001

M (*mean*) — średnia; SD (*standard deviation*) — odchylenie standardowe

Tabela 2. Porównanie grup homoseksualnej i heteroseksualnej w skalach klinicznych MMPI-2

Skale kliniczne	Grupa				Test <i>t</i>	
	Homoseksualna		Heteroseksualna		<i>t</i>	<i>p</i>
	M	SD	M	SD		
Hp Hipocondria	52,49	11,44	49,49	10,30	1,45	0,151
D Depresja	58,04	13,54	49,20	10,18	3,87	0,001
Hy Histeria	57,29	10,60	51,75	9,13	2,94	0,004
Pd Psychopatia	63,89	11,03	49,25	8,76	7,71	0,001
MK Męskość–Kobiecość	61,95	9,83	51,91	7,79	5,93	0,001
Pa Paranoja	64,75	9,19	56,13	7,61	5,36	0,001
Pt Psychastenia	64,67	11,93	52,20	10,50	5,82	0,001
Sc Schizofrenia	65,18	9,34	51,00	10,37	7,54	0,001
Ma Mania	54,60	12,43	49,95	11,48	2,04	0,044
Si Introwersja Społeczna	59,75	12,22	54,75	11,67	2,19	0,030

M (*mean*) — średnia; SD (*standard deviation*) — odchylenie standardowe

Rycina 1. Profile kliniczne homoseksualnych i heteroseksualnych mężczyzn; objaśnienia skrótów w tekście

Graficzny rozkład średnich w podstawowych skalach klinicznych przedstawiono na rycinie 1.

Analiza wyników wykazała obecność statystycznie istotnych różnic między grupami w zakresie podskal Harrisa-Lingoesa (tab. 3). W szczegółowych podskalach D mężczyźni homoseksualni uzyskali statystycznie istotnie wyższe wyniki od mężczyzn heteroseksualnych w zakresie subiektywnego poczucia depresji ($p = 0,001$), spowolnienia psychoruchowego ($p = 0,041$), ogólnych dolegliwości fizycznych ($p = 0,008$), stopnia psychicznego ($p = 0,001$) i pogrążania się w smętnych rozmyślaniach ($p = 0,001$). W zakresie

Tabela 3. Różnice międzygrupowe w podskalach Harrisa-Lingoesa

Podskale Harrisa-Lingoesa		Grupa				Test <i>t</i>	
		Homoseksualna		Heteroseksualna		<i>t</i>	<i>p</i>
		M	SD	M	SD		
D1	Subiektywne poczucie depresji	67,76	14,36	55,11	10,94	5,20	0,001
D2	Spowolnienie psychoruchowe	54,82	13,44	50,25	9,36	2,07	0,041
D3	Ogólne dolegliwości fizyczne	58,27	12,72	52,31	10,19	2,71	0,008
D4	Stopień psychiczny	68,05	15,88	53,93	14,04	4,94	0,001
D5	Pogrążanie się w smętnych rozmyślaniach	67,29	13,42	55,02	11,62	5,13	0,001
Hy1	Zaprzeczanie lękom społecznym	44,07	10,26	50,84	9,66	-3,56	0,001
Hy2	Potrzeba kontaktu emocjonalnego	45,62	8,56	50,13	8,77	-2,73	0,007
Hy3	Zmęczenie-złe samopoczucie	69,64	14,38	53,84	11,76	6,31	0,001
Hy4	Skargi somatyczne	60,31	13,72	53,62	12,90	2,63	0,010
Hy5	Hamowanie agresji	52,02	9,29	55,20	9,88	-1,74	0,085
Pd1	Konflikty rodzinne	67,33	13,01	50,40	8,55	8,07	0,001
Pd2	Problemy z autorytetami	49,07	7,36	43,18	7,65	4,12	0,001
Pd3	Niewzruszoność społeczna	43,80	10,03	47,89	9,96	-2,15	0,034
Pd4	Poczucie alienacji społecznej	64,36	12,11	52,51	9,07	5,81	0,001
Pd5	Autoalienacja	65,40	12,36	50,78	11,46	6,43	0,001
Pa1	Idee prześladowcze	62,04	16,37	51,67	8,90	4,12	0,001
Pa2	Przewrażliwienie	59,80	11,19	46,35	9,13	6,91	0,001
Pa3	Naiwność	49,09	9,86	51,98	9,63	-1,56	0,123
Sc1	Alienacja społeczna	69,44	15,17	49,40	10,08	8,16	0,001
Sc2	Alienacja emocjonalna	63,82	18,01	54,85	10,78	3,17	0,002
Sc3	Utrata panowania ego w sferze poznawczej	64,49	16,26	49,85	11,13	5,51	0,001
Sc4	Utrata panowania ego w sferze wolicjonalnej	67,24	16,51	54,55	12,56	4,54	0,001
Sc5	Utrata panowania ego w sferze kontroli	68,38	14,60	53,11	11,67	6,06	0,001
Sc6	Dziwaczne doznania sensoryczne	62,98	13,13	52,69	11,71	4,34	0,001
Ma1	Amoralność	41,91	6,58	45,16	7,14	-2,49	0,014
Ma2	Pobudzenie psychomotoryczne	55,15	11,90	46,45	9,41	4,25	0,001
Ma3	Niewzruszoność	43,47	9,21	48,78	9,77	-2,93	0,004
Ma4	Inflacja ego	54,96	8,92	50,56	9,23	2,54	0,012

M (mean) — średnia; SD (standard deviation) — odchylenie standardowe; objaśnienia pozostałych skrótów w tekście

podskal Hy mężczyźni homoseksualni uzyskali istotnie wyższe wyniki w skalach zmęczenie–złe samopoczucie ($p = 0,001$) i skargi somatyczne ($p = 0,001$), natomiast mężczyźni heteroseksualni uzyskali wyższe wyniki w zaprzeczeniu lękom społecznym ($p = 0,001$) i potrzebie kontaktu emocjonalnego ($p = 0,007$).

W zakresie podskal Pd mężczyźni homoseksualni w porównaniu z grupą heteroseksualną sygnalizowali większą liczbę konfliktów rodzinnych ($p = 0,001$) i problemów z autorytetami ($p = 0,001$), silniejsze poczucie alienacji społecznej ($p = 0,001$) i autoalienacji ($p = 0,001$). Z kolei mężczyźni heteroseksualni przyznawali się do silniejszego poczucia niewzruszoności społecznej ($p = 0,034$). W zakresie szczegółowych podskal Pa mężczyźni homoseksualni uzyskali statystycznie istotnie wyższe od grupy homoseksualnej wyniki w podskalach idee prześladowcze ($p = 0,001$) i przewrażliwienia ($p = 0,001$). Wszystkie szczegółowe skale Schizofrenii statystycznie istotnie różnicowały homoseksualnych i heteroseksualnych mężczyzn. Mężczyźni homoseksualni zgłaszali istotnie wyższe od mężczyzn heteroseksualnych poczucie alienacji społecznej ($p = 0,001$) i emocjonalnej ($p = 0,002$), a także silniejsze poczucie utraty panowa-

nia ego w sferze poznawczej ($p = 0,001$), wolicjonalnej ($p = 0,001$) i w zakresie kontroli ($p = 0,001$), a także wyższy poziom dziwacznych doznań sensorycznych ($p = 0,001$). W podskalach Ma mężczyźni homoseksualni sygnalizowali wyższy poziom pobudzenia psychomotorycznego ($p = 0,001$) i inflacji ego ($p = 0,012$), natomiast mężczyźni heteroseksualni uzyskiwali wyższe wyniki w amoralności ($p = 0,014$) i niewzruszoności ($p = 0,004$).

Analiza wyników wykazała także obecność statystycznie istotnych różnic między grupami w podskalach M–K Martina-Finna (tab. 4) oraz 3 podskalach Si (tab. 5). Mężczyźni homoseksualni silniej od heteroseksualnych zaprzeczali stereotypowym męskim zainteresowaniom ($p = 0,001$), sygnalizowali większą nadwrażliwość na lęk ($p = 0,001$) i silniejszą identyfikację z płcią kobiecą ($p = 0,001$). Natomiast mężczyźni heteroseksualni sygnalizowali wyższy poziom cynizmu ($p = 0,001$) oraz powściągliwości i zahamowania ($p = 0,001$) (tab. 4).

W zakresie podskal Si grupa homoseksualna sygnalizowała silniejsze w porównaniu z grupą heteroseksualną poczucie niższości i dyskomfortu osobistego ($p = 0,004$) oraz większą sztywność ($p = 0,001$) (tab. 5).

Tabela 4. Różnice międzygrupowe w podskalach Męskości–Kobiecości Martina–Finna

Podskale Męskości–Kobiecości Martina-Finna		Grupa				Test <i>t</i>	
		Homoseksualna		Heteroseksualna		<i>t</i>	<i>p</i>
		M	SD	M	SD		
M–K1	Zaprzeczanie stereotypowym męskim zainteresowaniom	60,13	9,00	53,78	10,81	3,34	0,001
M–K2	Nadwrażliwość na lęk	65,53	9,97	49,82	10,17	8,18	0,001
M–K3	Stereotypowe zainteresowania kobiece	48,75	11,49	50,78	10,65	–0,96	0,337
M–K4	Niski poziom cynizmu	47,15	9,52	52,98	7,60	–3,55	0,001
M–K5	Zainteresowania estetyczne	49,38	9,52	49,15	9,66	0,13	0,897
M–K6	Identyfikacja z płcią kobiecą	59,11	13,44	48,47	8,26	5,00	0,001
M–K7	Powściągliwość–zahamowanie	45,67	8,18	51,13	8,63	–3,40	0,001

M (*mean*) — średnia; SD (*standard deviation*) — odchylenie standardowe

Tabela 5. Różnice międzygrupowe w podskalach Introwersji Społecznej

Podskale Introwersji Społecznej		Grupa				Test <i>t</i>	
		Homoseksualna		Heteroseksualna		<i>t</i>	<i>p</i>
		M	SD	M	SD		
Si1	Poczucie niższości — dyskomfort osobisty	57,31	12,37	50,65	11,49	2,92	0,004
Si2	Poczucie dyskomfortu z innymi	49,98	12,09	50,31	10,50	–0,15	0,880
Si3	Stalość–sztywność	59,82	10,82	49,44	10,61	5,08	0,001

M (*mean*) — średnia; SD (*standard deviation*) — odchylenie standardowe; Si — Introwersja Społeczna

Dyskusja

Uzyskane wyniki świadczą o istnieniu licznych istotnych statystycznie różnic w zakresie skal MMPI-2 w grupie mężczyzn, w zależności od deklarowanej orientacji seksualnej. Mężczyźni homoseksualni zgłaszają nadmierny w porównaniu z mężczyznami heteroseksualnymi wzorec różnorodnych objawów, wskazujących na przeżywane trudności, dezorganizację lub symulację zaburzeń psychicznych (F). Z kolei mężczyźni heteroseksualni mają silniejszą tendencję do przedstawiania siebie w korzystnym świetle (L) oraz ukrywania osobistych informacji (K).

Podstawowy profil kliniczny uzyskany przez mężczyzn homoseksualnych jest nieznacznie wyższy od profilu mężczyzn heteroseksualnych, ale obydwa profile są niższe od 70 tenów. Wyniki mężczyzn homoseksualnych odzwierciedlają silniejszy nastrój depresyjny (D) niż w grupie heteroseksualnej. Wszystkie szczegółowe składowe klinicznej skali D są statystycznie istotnie wyższe w grupie homoseksualnej. Mężczyźni homoseksualnych cechuje zatem silniejsze poczucie depresji (D1), słabszy napęd psychoruchowy i mniejsze zmobilizowanie (D2), obecność większej liczby objawów fizycznych (D3), poczucie mniejszej wartości (D4) i posępnosć (D5). Także neurotyczna obronność związana z zaprzeczaniem i wypieraniem przeżywanych stresów (Hy) jest silniejsza w grupie homoseksualnej. Badani z tej grupy zgłaszają więcej skarg somatycznych (Hy4), częściej uskarżają się na złe samopoczucie i brak rozluźnienia (Hy3). Natomiast heteroseksualnych mężczyzn cechuje istotnie wyższa ekstrawersja społeczna i rozluźnienie (Hy1), silniejsza potrzeba zwracania na siebie uwagi otoczenia oraz tendencja do zaprzeczania wrogim i agresywnym impulsom (Hy5). Rezultaty badań sugerują również silniejszą tendencję do zachowań buntowniczych i impulsywnych (Pd) u mężczyzn homoseksualnych, ich silniejsze poczucie niezrozumienia ze strony rodziny (Pd1), silniejszą tendencję do odrzucania autorytetów (Pd2), poczucie alienacji społecznej i samotności (Pd4), a także silniejsze poczucie autoalienacji i niepokoju o siebie (Pd5).

Natomiast heteroseksualni mężczyźni zgłaszają większe poczucie komfortu społecznego i większe zaufanie do siebie (Pd3). W grupie homoseksualnej silniejsza jest skłonność do niepokoju i podejrzliwości (Pa), nadwrażliwość (Pa2) i postrzeganie świata jako zagrażającego (Pa1). Odnotowano również silniejszą tendencję do introwersji (Si), wycofania i nieśmiałości (Sc). Homoseksualni mężczyźni odczuwają silniejszy dyskomfort społeczny (Si1), mają poczucie złego traktowania przez innych lub odrzu-

cenia (Sc1), sygnalizują także silniejsze poczucie rozpacz i pragnienie śmierci (Sc2). W grupie tej odnotowano także większe deficyty w zakresie panowania nad intelektem (Sc3), emocjami i zachowaniem (Sc5) oraz silniejsze poczucie trudu życia (Sc4) niż w grupie heteroseksualnej. Mężczyźni homoseksualni funkcjonują także na wyższym niż mężczyźni heteroseksualni poziomie pobudzenia psychomotorycznego (Ma2), cechuje ich zaniżona samoocena (Ma4), odczuwają natręctwa i fobie (Pt). Z kolei mężczyźni heteroseksualni częściej postrzegają innych jako egoistycznych i nieuczciwych (Ma1) i są bardziej odporni na opinię otoczenia (Ma3).

Wśród mężczyzn homoseksualnych odnotowano przewagę stereotypowych zainteresowań kobiecych (M-K), silniejsze zaprzeczanie stereotypowym męskim zainteresowaniom (M-K1), silniejszą identyfikację z płcią kobiecą (M-K6) i koncentrację na zmartwieniach i nadwrażliwości (M-K2). Natomiast mężczyźni heteroseksualni przejawiają istotnie niższy poziom podejrzliwości i cynizmu oraz większy opór przed głośnymi i agresywnymi zainteresowaniami i zachowaniami (M-K7).

Badania różnic między osobami homoseksualnymi i heteroseksualnymi przy użyciu MMPI były podejmowane już w latach 60. ubiegłego wieku. Obejmowały one analizy porównawcze wykorzystujące skale kontrolne i podstawowe skale kliniczne. Użytkiwane wówczas wyniki odzwierciedlały tendencje spójne z rezultatami prezentowanymi w niniejszej pracy. Na przykład Dean i Richardson [5] uzyskali w grupie mężczyzn homoseksualnych nieco wyższy profil kliniczny niż w grupie heteroseksualnej, ale wszystkie wyniki były niższe od 70 tenów.

Statystycznie istotne różnice międzygrupowe dotyczyły 4 skal: Pd, M-K, Sc i Ma. W późniejszych badaniach Manosevitz [7] wykazał obecność statystycznie istotnych różnic między homoseksualnymi ($n = 28$) i heteroseksualnymi mężczyznami ($n = 22$) w skalach D, Pt i Sc oraz w skali M-K. Zarówno profil grupy homoseksualnej, jak i heteroseksualnej mieścił się w przedziale wyników przeciętnych, tylko w skali M-K średni wynik dla grupy homoseksualnej był wyższy niż 70. W innych badaniach Manosevitz [8] zaobserwował statystycznie istotne różnice w skalach kontrolnych (F, K), 5 podstawowych skalach klinicznych (D, Pd, Pa, Pt, Sc) oraz w skalach Si i M-K.

Nie znaleziono badań, które uwzględniałyby opisane przez Harrisa-Lingoesa podskale skal klinicznych, a także podskale Martina-Finna i podskale Introwersji Społecznej. Dużo uwagi poświęcano jednak w dotychczasowych badaniach skali M-K

oraz jej potencjalnej funkcji różnicującej osoby homoseksualne i heteroseksualne. Już w latach 60. XX wieku Braaten i Darling [13] stwierdzili obecność powiązań między orientacją homoseksualną i cechami kobiecymi. Zależności te obrazowały jednak bardziej sposób przeżywania niż sam sposób działania i funkcjonowania. Manosevitz [7, 8] wykazał empirycznie obecność istotnie wyższych wyników w skali M-K w grupie homoseksualnych mężczyzn. Sugerował równocześnie, że wynik w tej skali może być dobrą miarą pozwalającą na identyfikację osób homoseksualnych. W innych badaniach Manosevitz [14] analizował powiązanie poszczególnych twierdzeń skali M-K z wynikiem ogólnym w grupie mężczyzn homoseksualnych i heteroseksualnych. W badaniach prowadzonych na dwóch niezależnych próbach wskazał na 13 pozycji skali M-K statystycznie istotnie powiązanych z orientacją seksualną.

Wyniki uzyskane w prezentowanych badaniach można traktować jako dane informujące o różnicach między mężczyznami homoseksualnymi i heteroseksualnymi w ich sposobie przeżywania i funkcjonowania psychologicznego. Nie wskazują one natomiast na obecność różnic w aspekcie klinicznym.

Oczywiście dla dalszych analiz warto byłoby w sposób bardziej precyzyjny kontrolować specyfikę badanej grupy i związaną z nią kwestię ustosunkowania wobec własnej orientacji seksualnej. Wydaje się, że wymiar egodystoniczności-egosyntoniczności może rzutować na modyfikowanie wysokości profili klinicznych, a także na powiązania między poszczególnymi skalami MMPI-2 i orientacją seksualną.

Wnioski

1. Profile kliniczne uzyskane przez mężczyzn homoseksualnych mieszczą się w przedziale wyników przeciętnych. Istnieją statystycznie istotne różnice między grupą homoseksualną i heteroseksualną w zakresie skal kontrolnych, podstawowych skal klinicznych, podskal Harrisa-Lingoesa, podskal Męskości-Kobiecości Martina-Finna i podskal Introwersji Społecznej.
2. W zakresie skal kontrolnych mężczyźni homoseksualni uzyskali wyższe wyniki w skali F, a mężczyźni heteroseksualni w skalach L i K.
3. Mężczyźni homoseksualni uzyskali istotnie wyższe od mężczyzn heteroseksualnych wyniki we wszystkich podstawowych skalach klinicznych, z wyjątkiem skali Hipochondrii.

4. W zakresie podskal Harrisa-Lingoesa stwierdzono wiele statystycznie istotnych różnic międzygrupowych. Mężczyźni homoseksualni uzyskali istotnie wyższe wyniki od mężczyzn heteroseksualnych w podskalach Depresji: subiektywnym poczuciu depresji, spowolnieniu psychoruchowym, ogólnych dolegliwościach fizycznych, stopniu psychicznym i pogrążaniu się w smętnych rozmyślaniach. W podskalach Histerii mężczyźni homoseksualni uzyskali istotnie wyższe wyniki w skalach zmęczenie-złe samopoczucie i skargi somatyczne, mężczyźni heteroseksualni uzyskali wyższe wyniki w zaprzeczeniu lękom społecznym i potrzebie kontaktu emocjonalnego. W podskalach Psychopatii mężczyźni homoseksualni sygnalizowali większą liczbę konfliktów rodzinnych i problemów z autorytetami, silniejsze poczucie alienacji społecznej i autoalienacji. Z kolei mężczyźni heteroseksualni przyznawali się do silniejszego poczucia niewzruszoności społecznej. W podskalach Paranoi mężczyźni homoseksualni uzyskali statystycznie istotnie wyższe wyniki w poziomie idei prześladowczych i przewrażliwienia, natomiast w podskalach Schizofrenii uzyskali wyższe wyniki w poczuciu alienacji społecznej i emocjonalnej, poczuciu utraty panowania ego w sferze poznawczej, wolicjonalnej i w zakresie kontroli oraz w poziomie dziwacznych doznań sensorycznych. W podskalach Manii sygnalizowali wyższy od mężczyzn heteroseksualnych poziom pobudzenia psychomotorycznego i inflacji ego, natomiast mężczyźni heteroseksualni uzyskiwali wyższe wyniki w amoralności i niewzruszoności.
5. Podskale Męskości-Kobiecości Martina-Finna różnicowały istotnie grupę homoseksualną i heteroseksualną. Mężczyźni homoseksualni silniej od heteroseksualnych zaprzeczali stereotypowym męskim zainteresowaniom, zgłaszali większą nadwrażliwość na lęk i silniejszą identyfikację z płcią kobiecą. Mężczyźni heteroseksualni sygnalizowali wyższy poziom cynizmu i powściągliwości.
6. W podskalach Introwersji Społecznej grupa homoseksualna uzyskała wyższe wyniki w poczuciu niższości i dyskomfortu osobistego oraz sztywności.

Piśmiennictwo

1. Kwiatkowski M. Różnice indywidualne w kontekście orientacji seksualnej. *Seksuologia Polska* 2009; 7 (2): 46–51.
2. Zarzycka B., Larus D. Obraz siebie u mężczyzn homoseksualnych. *Studia Gnesnensia*. 2009; 23: 407–424.
3. Larus D., Zarzycka B. Obraz rodziców u mężczyzn homoseksualnych. W: Soiński B.J. (red.). *Rodzina w świetle psychologii pastoralnej*. Archidiecezjalne Wydawnictwo Łódzkie, Łódź 2007; 135–150.

4. Kwiatkowski M. Postawy rodzicielskie w percepcji osób homoseksualnych, biseksualnych i heteroseksualnych. *Psychoterapia* 2009; 3 (150): 67–80.
5. Dean R.B., Richardson H. Analysis of MMPI profiles of forty college-educated overt male homosexuals. *J. Consult. Psychol.* 1964; 28 (6): 483–486.
6. Adelman M.R. A comparison of professionally employed lesbians and heterosexual women on the MMPI. *Arch. Sex Behav.* 1977; 6 (3): 193–201.
7. Manosevitz M. Early sexual behavior in adult homosexual and heterosexual males. *J. Abnorm. Psychol.* 1970; 76 (3): 396–402.
8. Manosevitz M. Education and MMPI Mf scores in homosexual and heterosexual males. *J. Consult. Clin. Psychol.* 1971; 36 (3): 395–399.
9. Hathaway S.R., McKinley J.C. *The Minnesota Multiphasic Personality Inventory Manual*. Revised. The Psychological Corporation, New York 1951.
10. Butcher J.N. *International adaptations of the MMPI-2: A handbook of research and clinical applications*. University of Minnesota Press, Minneapolis 1996.
11. Butcher J.N., Williams C.L. *Essentials of MMPI-2 and MMPI-A interpretations*. University of Minnesota Press, Minneapolis 1992.
12. Kucharski T. *Współczesne sposoby przeprowadzania interpretacji wyników w Kwestionariuszu MMPI-2*. Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2004.
13. Braaten L.J., Darling C.D. Overt und covert homosexual problems among male college students. *Genet. Psychol. Monogr.* 1965; 71 (2): 269–310.
14. Manosevitz M. Item analyses of the MMPI Mf scale using homosexual and heterosexual males. *J. Consult. Clin. Psychol.* 1970; 35 (3): 395–399.